



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 90/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 To 115/2016 z 15. decembra 2016, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Tdo 73/2018 z 20. februára 2019, ako aj postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 5. júna 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Tdo 73/2018 z 20. februára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 dohovoru a aj práva na uloženie trestu výlučne na základe zákona podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 To 115/2016 z 15. decembra 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Navrhuje napadnuté uznesenie a napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie za súčasného odňatia veci senátu 2 To. Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 T 49/2016 zo 14. júla 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný vinným z prečinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo mu bol podľa označeného ustanovenia s použitím § 37 písm. m) a § 38 ods. 2 a 4 Trestného zákona, teda pri zistení jednej prítážujúcej a žiadnej poľahčujúcej okolnosti, uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 4 rokov. Okresný súd pri svojom rozhodovaní prihliadol na závery súdneho znalca o ťažkej drogovej závislosti sťažovateľa a jeho teoretickej možnej tolerancii metamfetamínu, na základe čoho dospel k záveru o tom, že u sťažovateľa bolo zaistených 6 jednorazových dávok metamfetamínu a 4 jednorazové dávky marihuany, teda v súčte 10 jednorazových dávok drogy. Proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie prokurátor v neprospech sťažovateľa.

3. Krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok okresného súdu v celom rozsahu a sťažovateľa uznal za vinného z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za čo mu s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona pri nezistení žiadnych poľahčujúcich ani prítážujúcich okolností uložil nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov. Krajský súd na rozdiel od okresného súdu dospel k záveru, že pojem obvykle jednorazová dávka drogy je právnym pojmom, vo vzťahu ku ktorému sú na prijatie záverov príslušné orgány činné v trestnom konaní a súd. Citujúc vlastnú judikatúru i judikatúru najvyššieho súdu vo vzťahu k výkladu obvykle jednorazovej dávky ako objektívneho kritéria, krajský súd dospel k záveru, že u sťažovateľa bolo zaistených celkovo 28 obvykle bežných jednorazových dávok metamfetamínu a 2 obvykle bežné jednorazové dávky marihuany, čo vo výsledku za súčasného zohľadnenia jeho predchádzajúceho odsúdenia rozsudkom okresného súdu č. k. 1 T 93/2015 z 20. januára 2016 pre zločin podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona opodstatňovalo uloženie prísnejšieho trestu.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ pred ústavným súdom tvrdí, že jemu uložený trest je neprimeraný a neproporcionálny a poukazuje na skutočnosť, že sa vo výkone trestu odňatia slobody ocitol prvýkrát vo svojom živote.

6. Proti napadnutým rozhodnutiam konkrétne namieta, že:

a) pred odvolacím súdom nemohol namietat' nepriznanie poľahčujúcich okolností, keďže odvolanie bolo podané prokurátorom, preto mu najvyšší súd nemohol vyčítat', že námietku nepriznania poľahčujúcich okolností nepredniesol už pred krajským súdom,

b) nepodanie odvolania proti rozsudku okresného súdu z jeho strany dokazuje jeho priznanie a uznanie viny, ako aj úprimné oľutovanie spáchaného trestného činu,

- c) nepoprel svoju vinu, iba namietal právnu kvalifikáciu obzvlášť závažného zločinu, v dôsledku čoho odmietol aj uzavretie dohody o vine a treste,
- d) svoju ľútosť nad spáchaním trestného činu vyjadril už pri výsluchu v prípravnom konaní,
- e) krajský súd nesprávne právne posúdil „hmotnostné jednorazové dávky“,
- f) jeho trest je nedostatočne individualizovaný.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

8. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04). V súvislosti so svojím ústavným postavením vo svojej stabilizovanej judikatúre tiež zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (podobne II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Vzhľadom na to nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní iných než ústavných zákonov vytvorili skutkový a právny základ ich rozhodnutí. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04).

9. Ústavný súd na úvod konštatuje, že námietky sťažovateľa sa v zásade týkajú skutkových zistení v jeho veci, pričom sťažovateľ proti rozsudku okresného súdu sám odvolanie nepodal, teda nepredniesol svoje námietky krajskému súdu, v právomoci ktorého bolo aj prípadné zjednanie nápravy (pozri body 2 a 3 tohto uznesenia). Týmto spôsobom, teda neuplatnením námietok pred všeobecným súdom, sťažovateľ vylúčil aj právomoc ústavného súdu rozhodovať o nich.

10. Ústavný súd totiž stabilne judikuje, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou a nemôže nahrádzať úlohu všeobecných súdov. Pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, II. ÚS 462/2012).

11. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa a) až d) teda nie je daná právomoc ústavného súdu, a preto túto časť ústavnej sťažnosti bolo potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Ústavný súd v tomto smere považuje za vhodné poukázať na záver najvyššieho súdu uvedený nad rámec jeho dovolacieho prieskumu, ktorý vo veci sťažovateľa doplnil (s. 5), že dobrovoľné vydanie prechovávanej drogy nemožno považovať za priznanie sa a ani úprimné oľutovanie a ani za napomáhanie k odhaleniu vlastnej trestnej činnosti, a to najmä v situácii, keď sťažovateľ ako obvinený na začiatku konania pred okresným súdom vyhlásil, že je nevinný, a odmietol návrh na uzatvorenie dohody o vine a treste, čo viedlo k potrebe vykonania úplného dokazovania o jeho skutku.

13. Pokiaľ ide o námietku nesprávneho právneho posúdenia „*hmotnostných jednorazových dávok*“, teda námietku týkajúcu sa správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu, ktorá nemohla byť predmetom dovolania, ústavný súd preskúma napadnutý rozsudok.

14. Krajský súd v napadnutom rozsudku (s. 13 a nasl.) uviedol, že obvykle jednorazová dávka pre vlastnú spotrebu v zmysle § 135 Trestného zákona sa v súdnej praxi definuje tak, že ide o jednu priemernú dávku užívateľa v množstve ovplyvňujúcom jeho psychiku, ovládanie alebo rozpoznávaciu schopnosť, alebo sociálne správanie po jej použití bez toho, aby došlo k vážnemu ohrozeniu zdravia alebo života takého užívateľa, pričom odkázal na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Tdo 66/2015 z 30. marca 2016. Krajský súd ďalej uviedol, že obvykle jednorazovú dávku drogy je potrebné vykladať ako objektívne kritérium, a teda je bez významu, či páchatelom je pravidelný konzument drog, ako aj to, v akom štádiu závislosti od drog sa nachádza a akú veľkú dávku drogy považuje subjektívne za jednu dávku drogy, resp. či je páchatelom osoba, ktorá si chce drogu aplikovať prvýkrát. Krajský súd následne s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2 Tdo 26/2014 zo 16. decembra 2014 uzavrel, že obvykle jednorazovou dávkou sa rozumie dávka omamnej alebo psychotropnej látky, ktorá sa bežne u väčšiny užívateľov konzumuje pri jednom použití, a takto vyjadruje konzumný priemer. Krajský súd doplnil, že tzv. objektívne kritérium sa využíva bežne aj pri iných trestných činoch, napr. trestnom čine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona. V tomto smere krajský súd zdôraznil, že aj odborná lekárska literatúra vychádza z toho, že pojem obvykle jednorazová dávka nie je pojem medicínsky, ale ide čisto o právnu konštrukciu, a preto znalec lekár (napr. psychiatr) nemôže zodpovedať otázku, aká je obvykle jednorazová dávka drogy pre konkrétnu osobu.

15. Ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu k otázke výkladu obvykle jednorazovej dávky drogy podľa § 135 Trestného zákona sú logické a presvedčivé, podporené relevantnými odkazmi na jeho vlastnú judikatúru a na judikatúru najvyššieho súdu (k obvykle jednorazovej dávke pozri aj uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Tdo 83/2018 z 20. marca 2019 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky 2/2019 pod č. 22).

16. Ako už bolo uvedené, úlohou ústavného súdu nie je nanovo vyhodnocovať skutkové okolnosti prípadu a v nadväznosti na to prijímať vlastné právne závery, ale jeho úlohou je presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú svojvoľné a arbitrárne, a teda porušujúce práva sťažovateľa. Závery krajského súdu vyjadrené v napadnutom rozsudku v uvedenom ohľade obstoja.

17. V tejto časti bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

18. Predmetom ústavnej sťažnosti tak ostala námietka sťažovateľa o nedostatočnej individualizácii jeho trestu, ktorú uplatnil aj v ním podanom dovolaní.

19. K výške sťažovateľovi uloženému trestu najvyšší súd poukázal (s. 8) na zákonom ustanovenú trestnú sadzbu (10 až 15 rokov), z čoho vyplýva uloženie trestu sťažovateľovi na jej dolnej hranici (10 rokov). Najvyšší súd v tejto súvislosti ďalej konštatoval, že sťažovateľ okrem argumentácie poľahčujúcimi okolnosťami neuviedol žiadne iné relevantné okolnosti, ktoré by mali byť zohľadnené pri určovaní jeho trestu. Najvyšší súd doplnil, že sťažovateľ mal spáchať obzvlášť závažný drogový trestný čin v čase plynutia skúšobnej doby podmieneného odsúdenia pre iný jeho predchádzajúci drogový delikt.

20. Ústavný súd konštatuje, že uvedené závery najvyššieho súdu možno považovať za dostatočne presvedčivé, a teda aj ústavnoprávne akceptovateľné.

21. Vzhľadom na uvedené ani posledná námietka sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti nemohla byť vyhodnotená ako dôvodná. Aj túto časť ústavnej sťažnosti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

22. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta okrem nedostatočnej individualizácie jeho trestu vo všeobecnosti aj to, že jemu uložený trest je neprimerane prísny (pozri bod 6 tohto uznesenia). Všetky jeho námietky vo svojej podstate smerujú k tomu, aby trest, ktorý mu bol uložený, lepšie zodpovedal skutočnosti, že mal byť dlhodobým konzumenta drogy, nie však jej predajcom, resp. dílerom.

23. Ústavný súd k uvedenému konštatuje, že jeho úloha v konaní o individuálnej (ústavnej) sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v zásade nezahŕňa posudzovanie trestnej politiky štátu. Ústavný súd si je vedomý skutočnosti, že trest (napr. aj za drogovú trestnú činnosť) by mohol vyvolávať otázky podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a podľa čl. 3 dohovoru (zákaz neľudského a ponižujúceho trestania), resp. čl. 12 ods. 1 ústavy (ľudská dôstojnosť), avšak posúdenie súladu ustanovení Trestného zákona s ústavou je predmetom iného, na to určeného konania podľa § 125 ods. 1 písm. a) ústavy (pozri aj doplňujúce stanovisko sudcu Straku k nálezu vo veci sp. zn. III. ÚS 412/2020 týkajúce sa primeranosti trestu za trestný čin podľa § 172 Trestného zákona v rámci ústavy a čl. 1 v spojení s čl. 49 ods. 3 Charty základných práv Európskej únie).

24. Európsky súd pre ľudské práva už konštatoval (pozri rozsudok vo veci Babar Ahmad a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 10. 4. 2012, sťažnosti č. 24027/07, č. 11949/08, č. 36742/08, č. 66911/09 a č. 67354/09, bod 237), že záležitosti primeraného trestania v zásade nespádajú do rámca dohovoru. Iba „značne neprimeraný“ (*grossly disproportionate*) trest odňatia slobody by mohol v čase jeho uloženia predstavovať zaobchádzanie v rozpore s čl. 3 dohovoru [ibid.; porovnaj aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Kanady vo veci R v. Smith (1987) 1 S.C.R. 1045, bod 54, týkajúce sa dolnej hranice trestnej sadzby za drogovú trestnú činnosť pri nerozlišovaní množstva zaistenej drogy].

25. Ústavný súd v tomto prípade, aj keď sa sťažovateľovi jemu uložený trest môže javiť ako neprimerane prísny, s ohľadom na rozsah svojej právomoci v tomto type konania a berúc do úvahy predovšetkým konkrétne okolnosti danej veci (predchádzajúce odsúdenie sťažovateľa, ako i množstvo u neho zaistenej drogy), nevidel relevantné dôvody na vyslovenie záveru o „značnej neprimeranosti“ sťažovateľovi uloženého trestu.

26. Vzhľadom na všetko už uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti a podľa § 56 ods. 2

písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu (bod 1 výroku tohto uznesenia).

27. Pokiaľ ide o žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd dáva do pozornosti § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, možno ustanoviť právneho zástupcu za kumulatívneho splnenia dvoch podmienok, a to (1) ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a (2) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

28. Ústavný súd konštatuje, že v tomto prípade už na prvý pohľad nie je splnená druhá podmienka na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, keďže na základe už uvedených záverov možno konštatovať, že zo strany sťažovateľa ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

29. Preto tejto žiadosti sťažovateľa ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia).

30. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd o ďalších sťažovateľom uplatnených návrhoch nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu